

LANDSTINGSFULLMÄKTIGE

Vänsterpartiets förslag till Budget och planeringsförutsättningar 2015 - 2017
Dnr M 36, LS 2014/151

”Samhället har omdefinierats till att ses som en slags butik vars uppgift är att betjäna medborgarna i deras roll som kunder. Tanken har varit att kunden är viktigast för affärsmannen och om samhället ser sina medborgare som kunder vinner man i effektivitet och koncentrerar sig på det som av kunden uppfattas som viktigast. Svagheten i denna i förstone sympatiska uppfattning är att den inte är sann. Kunden är nämligen inte viktigast för affärsmannen, det är butiken som är det.”

Bengt Göransson f.d. kulturminister

Inledning

Vänsterpartiets har under hela mandatperioden konsekvent lyft problematiken med vinster i välfärden och den minskade bemanning som personalen drabbats av genom de kraftiga nedskärningarna som gjorts genom sänkt personaltäthet av majoritetspartierna 2011.

Vi presenterar ett förslag till budgetförutsättningar för 2015 som innebär en solidarisk och hållbar sjukvårdspolitik för medborgarna i Gävleborg.

Med vår budget skapas bättre levnadsvillkor för länets kvinnor & män, flickor & pojkar. Med vårt förslag till budgetförutsättningar ges både sjukvården, kollektivtrafiken och kulturlivet rimliga förutsättningar för att kunna skapa en attraktiv Region Gävleborg.

Den diskrepans som idag råder mellan bemanning och arbetstyngd i sjukvården är inte långsiktigt hållbar. Med vårt förslag vill vi skapa en bättre arbetsmiljö och rimliga förutsättningar för personalen att kunna utföra sitt arbete. De stora problemen som sjukvården under den gångna mandatperioden haft inom bl.a. medicinsk och akut verksamhet anser vi till stor del kunnat undvikas om bemanningstalen fått vara

oförändrade. De massuppsägningar som förekommit inom dessa specialiteter hade med största sannolikhet också kunnat undvikas.

Vänsterpartiet ser det som mycket angeläget att landstinget genomför kompetensförstärkningar inom de bristyrken som identifierats så vi långsiktigt kan klara personalförsörjningen. För att kunna nyrekrytera personal för att täcka de närmaste årens stora pensionsavgångar behöver vi en personalpolitik av utomordentligt hög kvalitet. För att komma till rätta med de stora kostnader som landstinget har för hyrläkare krävs det åtgärder både på regional och nationell nivå.

Vi har sett ökande problem med den ekonomiska tillgängligheten för våra medborgare i allmänhet och för våra gamla och multisyjuka i synnerhet, den skulle avsevärt förbättras om vi avskaffade ett antal avgifter som ger landstinget försumbara intäkter, men som är tunga att bära för de ekonomiskt svaga vårt län. Vänsterpartiet föreslår att landstinget även inför budgetåret 2015 bygger upp en folkhälsofond för att skapa utrymme för riktade folkhälsosatsningar som är till gagn för våra medborgare.

Vänsterpartiet yrkar:

att skattesatsen 2014 fastställs till 11,51 Kr.

att hälsovalets budgetram efter justeringar höjs till 1350 miljoner Kr.

att avgifterna på landstingets sjuksköterskemottagningar avskaffas.

att en fondering av folkhälsomedel påbörjas.

att 2010 års personaltäthet inom hälso- och sjukvården skall utgöra en lägsta bemanning.

att fullmäktige i övrigt ställer sig bakom Vänsterpartiets förslag till budget och planeringsförutsättningar.

Personal

Den förändrade personaltätheten som genomfördes inför budgetåret 2011 har inom vissa specialiteter inneburit en alldeles för hög arbetsbelastning för vårdpersonalen och den beräknade besparingen har ifrågasättas av såväl Vänsterpartiet som landstingsrevisionen. Den ökade vikariekostnaden har under perioden varit väsentligt större än den förväntade besparingen som fanns i budgeten år 2011 när personaltätheten sänktes. En återgång till den bemanning som rådde 2010 skulle därför inte innebära några merkostnader eftersom vikariebehovet med stor sannolikhet skulle minska avsevärt. Om vikariekostnaderna minskar med 50 % av den ökning som skett under perioden 2009-2012 är en höjning av bemanningstalen självfinansierad. De tungt vägande arbetsmiljöskälen och det stora antalet uppsägningar som skett är anledningen till att vi kräver att personaltätheten måste återställas till 2010 års nivå.

Det skulle med stor sannolikhet ge en friskare och mer motiverad personal och landstinget skulle framstå som en mer attraktiv arbetsgivare än vad fallet är idag. Om personaltätheten däremot fortsätter att vara för låg i förhållande till arbetsbelastningen är risken stor att vikariekostnaderna fortsätter ligga på höga nivåer och att landstingets kostnader för uppsägningar, sjukskrivningar och rehabiliteringsåtgärder ökar till oacceptabla nivåer.

Enligt landstingets revisorer finns inga belägg för att den minskning av personalen som genomfördes inför budget 2011 verkligen gett några besparingar. Tvärtom visar statistiken att vikariebehovet ökat dramatiskt för undersköterskor och sjuksköterskor.

Landstingets problem med den långsiktiga kompetensförsörjningen och brist på vårdpersonal inom flera kategorier är en fara för patientsäkerheten och en synnerligen dyr affär för landstinget Gävleborg. Vänsterpartiet vill därför att de utbildningssatsningar som gjorts fortsätter under de närmaste åren och om möjligt utökas. Främsta orsaken till det är att det idag råder brist på specialistutbildade sjuksköterskor i exempelvis anestesi, psykiatri och röntgen.

Att kunna erbjuda fler undersköterskor en vidareutbildning till sjuksköterska är också viktigt för att klara de stora personalbehoven vi har framför oss. För att klara personalförsörjningen är det också nödvändigt att man upphör med att konvertera underskötersketjänster till sjukskötersketjänster, sjukvården behöver inte bara behålla de undersköterskor som vi idag har ute i verksamheten, vi behöver med stor sannolikhet anställa fler! De sjuksköterskebehov som också finns måste finansieras med ”nya” pengar och inte genom tjänstekonvertering.

Sjukvård

Det relativt stora underskottet inom division operation har fortsatt, division medicins underskott upphörde under 2013 men istället har primärvården hamnat bland underskottsdivisionerna. Eftersom primärvården utgör basen i landstingets sjukvårdspalett är det inte rimligt att genomföra så stora nedskärningar som majoriteten gjort, det är inte hållbart i längden och kommer få stora negativa konsekvenser för hela sjukvårdsapparaten.

Vänsterpartiet vill därför förstärka primärvården med 43 miljoner ytterligare i jämförelse med majoritetens förslag så det finns rimliga förutsättningar för primärvården att kunna genomföra sitt basuppdrag.

Vinster i välfärden

Vänsterpartiet är det enda partiet av landstingets nio partier som tydligt säger nej till vinster i välfärden. Det överskott som skapas inom den privata sjukvårdsproduktionen anser vi skall återföras till verksamheten. Vänsterpartiet kommer att fortsätta arbeta för ett vinstförbud i välfärden på både nationell och regional nivå. Det är inte rimligt att ca 50-70 miljoner av landstingets skatteintäkter varje år ska gå till vinstutdelning i privata vårdbolag. Dessutom visar ett flertal opinionsundersökningar att en förkrossande majoritet av svenska folket delar vår uppfattning att vinster inte hör hemma i

väl-färden. I årets SOM-undersökning svarade 70 % att man inte vill ha vinster i väl-färden och det finns enligt undersökningen en majoritet bland samtliga parti-ers sympatisörer mot vinster i väl-färden!

Samtidigt finns det enligt SOM-institutet ett stort förtroende för sjukvården och väl-färdsstaten och ingen anser längre att skattesänkningar är en bra idé. Enligt SOM-institutet har aldrig kritiken mot privatiseringar varit större än nu.

Patienterna

Vänsterpartiet är återigen det enda partiet som lyfter frågan om den ekonomiska tillgängligheten. De ekonomiskt svaga grupperna i vårt län skulle på ett enkelt sätt få en klart förbättrad tillgänglighet genom att vi åter gör sjuksköterskebesöken avgiftsfria. Det skulle framförallt gynna våra äldre och multisjuka som ofta besöker diabetesmottagningar, blodtrycksmottagningar och distriktssköterskemottagningar.

Landstinget har tidigare använt sig av differentierade patientavgifter för att styra patientströmmarna så att de bättre motsvarar de behov som medborgarna har, det är alltså inte intäkterna som är den primära orsaken till att vi har patientavgifter utan möjligheten att styra. Den enhetstaxa som man nu infört tycker vi är ett dåligt förslag eftersom avgiftshöjningen för besök inom primärvården skapat så stora tröskeeffekter att många avstår från att söka den vård de egentligen är i behov av. Detta kommer att på längre sikt även generera större sjukvårdskostnader för landstinget, eftersom patienterna kommer att anlända till sjukvården i ett betydligt sämre skick än tidigare. Ett första steg mot en bättre avgiftsstrategi vore att ta bort patientavgifterna på sjuksköterskemottagningarna.

Folkhälsa

Vänsterpartiet vill höja ambitionsnivån i folkhälsoarbetet. Vi föreslår i likhet med Folkhälsoinstitutet en folkhälsofond i landstinget. Det tror vi skulle vara gynnsamt för länet ur ett folkhälsooperspektiv. Olika aktörer skulle sedan kunna söka medel ur fonden för satsningar som påverkar folkhälsan positivt.

Gävleborg har en väldokumenterad problematik med övervikt och dåliga levnadsvanor, en problematik som också drabbar vår yngre befolkning.

Den politiska församlingen är sedan många år tillbaka mycket medveten om länets folkhälsoproblematik men har trots det inte lyckats särskilt väl med att förbättra den. Att skapa en folkhälsofond som våra egna verksamheter, föreningslivet och idrottsrörelsen kan söka pengar ur för att bedriva folkhälsoprojekt tror vi skulle ha en gynnsam effekt på folkhälsan.

Hållbar utveckling

Trots ökade satsningar på kollektivtrafiken är landstinget Gävleborgs kollektivtrafik fortfarande bland de dyraste när det gäller biljettpriser. Gävleborgs kollektivtrafik är välutbyggd och på många sätt välfungerande. Vänsterpartiet anser att det behöver

arbetas mer med prisnivåerna så ett ökat resande med kollektivtrafiken långsiktigt kan bidra till länets utveckling och en bättre miljö.

I det prisstrategiarbete som X-trafik bedrivit under våren finns en del kloka tankar om hur man kan öka resandet, men det finns också tankar på att göra vissa höjningar för att finansiera en del av de tänkta förändringarna. Vänsterpartiet anser att detta skulle vara olyckligt och hämma en positiv resandeutveckling av kollektivtrafiken. Jämfört med majoritetens förslag skjuter vi därför till sex miljoner extra i budgeten för Hållbarhetsnämnden.

Det pågår intressanta försök med avgiftsfria resor i flera av länets kommuner, ett arbete som Vänsterpartiet stödjer. Genom ett ökat samarbete med länets kommuner kan vi stegvis och på sikt införa avgiftsfria resor för kvinnor och män, flickor och pojkar i hela länet. De försök med avgiftsfri kollektivtrafik som idag finns för yngre och äldre länsinnevånare kan med en fortsatt utbyggnad ge samtliga länsinnevånare på lång sikt en avgiftsfri kollektivtrafik. En avgiftsfri kollektivtrafik är också en viktig jämställdhetsfråga eftersom kvinnor utnyttjar kollektivtrafiken i högre utsträckning än männen. En fördubbling av kollektivtrafiken är på sikt också ett av de enskilt största bidragen till förbättringar på miljöområdet.

Kultur & kompetens

Kultur och utbildning kommer att vara organiserade i en egen nämnd efter valet 2014, organisationen påminner starkt om den kultur & utbildningsförvaltning som fanns för tioalet år sedan.

Vänsterpartiet anser att kultur och utbildningsverksamheterna har en avgörande betydelse för länets regionala utveckling och attraktivitet. Den påverkan som samverkansmodellen har på den regionala beslutandenivån är av stor betydelse och det regionala ansvaret för kulturfrågorna kommer att bli ännu viktigare. En hållbar tillväxtpolitik blir inte komplett om den inte innehåller en stark kulturpolitik.

Ett av den nya nämndens viktigaste bidrag till den regionala utvecklingsstrategins kompetensutvecklingsmål är de tre landstingsdrivna folkhögskolorna. De alternativa möjligheterna i form av kompetensutveckling och utveckling som våra folkhögskolor tillhandahåller har stor betydelse för att länet ska kunna höja sin utbildningsnivå. Ett mer utvecklat samarbete mellan folkhögskolorna och högskolan skulle därför vara positivt för Gävleborg. Våra folkhögskolor är dessutom en viktig resurs för att möta specifika utbildningsbehov som länets arbetsmarknad är i behov av.

Ekonomi

De ekonomiska förutsättningarna är särskilt svåra att beräkna inför budgetramarna 2015 på grund av den stora organisationsförändringen som regionaliseringen innebär. Osäkerheten är stor avseende kostnader för övertagande av personal från gamla Region Gävleborg liksom de intäkter i form av projektmedel som idag finansierar en

stor del av dessa personalkostnader. Det är därför rimligt att processen fortsätter så att siffrorna preciseras under kommande månader. Uppräkningen av primärvården (hälsovalet) anser Vänsterpartiet bör vara tre procent, eftersom primärvården drabbats hårt av nedskärningar under de senaste budgetåren. En högre bemanningstäthet räknar vi som kostnadsneutral eftersom vikariekostnaderna skulle (lågt räknat) minska med motsvarande summa. Vidare anser vi att Kultur & kompetensnämnden bör få en anständig uppräkningsbidrag, vilket innebär tre procent utöver det investeringsbidrag som är riktat till utrustning av läns museet.

Ekonomiska ramar (mnkr)	Budget 2014	Ramar 2015	För- ändring
Regionstyrelse	2 227,1	2 144,5	-82,6
<i>varav Hälsoval</i>	1 432,8	1 350	-82,8
Hälso- och sjukvårdsnämnd	4 987,9	5 288,5	300,6
Hållbarhetsnämnd	306,6	378	71,4
Kultur- och kompetensnämnd	153,1	160	6,9
Patientnämnd	3,9	4,0	0,1
Företagshälsovårdsnämnd	2,0	0	-2,0
Hjälpmedelsnämnd	-	0	-
Nämnd för Helge bibliotek och RegNet	-	0	-
Nämnd för FoU Valfärd	-	0	-
Revisorer	5,4	5,5	0,1
Total planeringsram	7 686,0	7 980,5	294,5

Sammantaget anser vänsterpartiet att en ökad ramtilldelning till primärvården är nödvändig och att avgifterna på specialistsköterskemottagningar ska slopas. En högre personaltäthet genom höjda bemanningstal inom slutenvården anser vi vara nödvändigt för att säkra en god arbetsmiljö och trygga patientsäkerheten. Vårt förslag på ändrad bemanning inom slutenvården innebär att personaltätheten som gällde 2010 återinförs och utgör ett golv. Vi räknar upp Kultur & kompetensnämndens budget med 3 % och trots att majoriteten gör en rejäl uppräkningsbidrag av Hållbarhetsnämnden budget så fördelar vi några miljoner extra till Hållbarhetsnämnden för att undvika prishöjningar som riskerar att hämma ett ökat kollektivt resande. Avsättningen till en folkhälsofond har vi inte specificerat utan hoppas att en konstruktiv dialog kan leda fram till ett gemensamt förslag i fullmäktigeförsamlingen.

Vänsterpartiets Landstingsgrupp/ Alf Norberg